

УДК 373.2.017:78]:[37.091.33:001.895]-049.7](045)

https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-5(13)-203-212

Підлипняк Ірина кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, https://orcid.org/0000-0002-8265-589X

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

Анотація. У статті розглядаються актуальні питання впровадження інноваційних технологій у процес музичного виховання дітей дошкільного віку. Зазначено, що сучасна освітня парадигма потребує оновлення форм, методів і засобів організації музичних занять відповідно до вікових особливостей та інтересів дітей. Визначено, що використання інноваційних технологій – таких як мультимедійні засоби, інтерактивні методики, технології Mind-fitness, елементи креативної педагогіки, ігрові та арт-терапевтичні підходи – сприяє формуванню емоційної чутливості, музичної культури, креативного мислення та розвитку естетичного сприймання у дошкільників.

Автор аналізує можливості застосування інтегрованих форм музичної діяльності, зокрема поєднання музики з рухом, зображенням, театралізацією, які забезпечують активну участь дитини у творчому процесі та стимулюють інтерес до музичного мистецтва. Також розглядаються умови ефективного використання інноваційних технологій у практиці роботи музичного керівника: наявність технічних засобів, відповідна методична підготовка педагога, дотримання принципів педагогічної доцільності та систематичності.

Наголошено, що ефективне музичне виховання із застосуванням інновацій має бути спрямоване не лише на розвиток музичних здібностей, а й на гармонійне формування особистості дитини. Застосування сучасних освітніх технологій в закладах дошкільної освіти на музичних заняттях вирішують завдання загального розвитку дітей засобами музичного мистецтва, збагачують духовний світ дитини, розвивають його емоційну сферу, формують у них елементарне поняття про види мистецтва, національні традиції і свята. У результаті дослідження сформульовано рекомендації щодо впровадження сучасних технологій у музичну діяльність в закладах дошкільної освіти.

Ключові слова: інноваційні технології, музичне виховання, дошкільна освіта, інтерактивні методики, музичний розвиток, музичні заняття, творчість, естетичне виховання.

Pidlypniak Iryna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Psychology and Pedagogy of Child Development, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, https://orcid.org/0000-0002-8265-589X

THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES AS A MEANS OF IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF MUSIC EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN

Abstract. The article deals with topical issues of introducing innovative technologies into the process of musical education of preschool children. It is noted that the modern educational paradigm requires updating the forms, methods and means of organising music lessons in accordance with the age characteristics and interests of children. It is determined that the use of innovative technologies, such as multimedia, interactive methods, Mind-fitness technologies, elements of creative pedagogy, game and art therapy approaches, contributes to the formation of emotional sensitivity, musical culture, creative thinking and development of aesthetic perception in preschoolers.

The author analyses the possibilities of using integrated forms of musical activity, in particular, combining music with movement, image, and theatricalisation, which ensure the child's active participation in the creative process and stimulate interest in musical art. The article also considers the conditions for the effective use of innovative technologies in the practice of a music teacher: availability of technical means, appropriate methodological training of the teacher, adherence to the principles of pedagogical expediency and systematicity.

It is emphasised that effective music education with the use of innovations should be aimed not only at the development of musical abilities, but also at the harmonious formation of the child's personality. The use of modern educational technologies in preschool education institutions in music classes solves the problem of general development of children through musical art, enriches the child's spiritual world, develops his or her emotional sphere, and forms an elementary concept of the arts, national traditions and holidays. As a result of the study, recommendations for the introduction of modern technologies in musical activities in preschool education institutions have been formulated.

Keywords: innovative technologies, music education, preschool education, interactive methods, musical development, music lessons, creativity, aesthetic education.

Постановка проблеми. Сьогодення потребує звернути увагу на впровадження сучасних освітніх технологій організацій музичних занять у

закладах дошкільної освіти. Мотивація, довільність, воля, емоції та самооцінка характеризують не тільки музично-естетичний розвиток особистісної сфери дошкільника, а також його моральний розвиток.

Цільовий орієнтир системи дошкільної освіти – це соціальний портрет дошкільника, що відбиває інтереси та потреби сім'ї, суспільства та держави. Закон України «Про дошкільну освіту» констатує, що головною метою освітньої галузі дошкільної освіти є збереження і зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дітей. Це наголошує на забезпечення процесу естетичного розвитку дітей та активізацію захисних функцій організму.

На сучасному технологічному розвитку суспільства, педагогічна освіта розкриває новітні напрями введення сучасних технологій в організацію музичних занять у закладах дошкільної освіти, базою яких виступають оздоровчо-освітня робота, проектна діяльність, інформаційно-комунікаційні технології, інтегрована функція мистецтва та багато інших, що надають можливість збільшити результативність професійної діяльності як музичного керівника так і вихователя, а так само розвинути музично-естетичну досвідченість дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В контексті музичного виховання і розвитку дітей дошкільного віку ми звертаємося до сучасних теорій концепцій дитинства, що відображаються у роботах А. Богуш, К. Крутій, Н. Лисенко, І. Романюк та інших науковців.

Питання впливу музики на музично-естетичне виховання дітей дошкільного віку розглядалися в дослідженнях Н. Ветлугіної, О. Кульчицької, С. Науменко, С. Якимчук та ін.

Метою статті є обґрунтування доцільності використання інноваційних технологій у процесі музичного виховання дітей дошкільного віку, а також визначення їх впливу на підвищення ефективності музично-естетичного розвитку дошкільників.

Виклад основного матеріалу. Дошкільний вік характеризується становленням і розвитком особистісних якостей дитини, яким надається особливе значення. Це ті якості, що є показниками музично-естетичного розвитку дитини в особистісному та інтелектуальному напряму, а також сприятливому самостійному рішенні дитиною її життєвих завдань у залежності від її вікових особливостей. Добро, краса, рух, ритм, спираються на закони природи, що не завжди усвідомлюються дітьми, але діти змушені додержуватися цих законів, щоб жити в суспільстві, спілкуватися із людьми.

Музично-естетичний розвиток дітей дошкільного віку налаштований на розкриття природних якостей у кожному віковому періоді, а саме музика та гра – є джерелом радісного періоду дитинства, коли завдяки використанню різних сучасних освітніх методів розвивається емоційна чутливість.

В час технічного прогресу та використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), сім'ї, діти яких є вихованцями дошкільних закладів, все більше звертаються до музичних керівників і вихователів дошкільних закладів за консультацією із питань щодо музичної термінології, тому процес організації музичних занять повинен орієнтуватися у широкому спектрі сучасних освітніх технологій і підходів до музично-естетичного розвитку дітей.

Проведений аналіз психолого-педагогічної та музичної методичної літератури свідчить про необхідність впровадження інтегративних функцій мистецтва в естетичному розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти, що й зумовило сформулювати тему дослідження.

Музичні заняття допомагають дитині розкрити навколишній світ, що є надзвичайно важливим музично-художнім досвідом пошуку не тільки вихователя і музичного керівника, але й дитини у здійсненні численних і різноманітних відкриттів. Музика та гра є джерелом дитячої радості, основою і сутністю педагогічних технологій музичного виховання й розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Використання сучасних технологій у музичному розвитку дошкільника вимагають нових підходів до музичного виховання. Застосовуючи на музичних заняттях різні ігрові методи й технології в різних видах музичної діяльності дозволяють вихователям і музичним керівникам значно пожвавити спільні освітні відносини з дітьми, розширюючи можливість у піднесенні музичного та музично-дидактичного матеріалу. Заняття із застосуванням ІКТ активізують увага дитини, підсилюють її пізнавальний інтерес до музики. Заняття стає більше змістовним і гармонічним.

На сучасному етапі розвитку суспільства відбуваються зміни і в освітніх процесах: зміст дошкільної освіти ускладнюється, акцентується увага вихователів і музичних керівників на використання сучасних педагогічних технологій, що розвивають і корегують творчі та інтелектуальні задатки дітей дошкільного віку.

Робота музичного керівника та вихователя в закладах дошкільної освіти наповнюється новим змістом – ростити особистість, яка здатна до самостійної творчої праці.

На зміну традиційних методів приходять нові технології, що спрямовані на активізацію пізнавального розвитку дитини. В умовах постійного удосконалення педагогічної освіти, вихователю і музичному керівнику необхідним виявляються вміння орієнтуватися в різноманітних інтегративних підходах щодо розвитку дітей у широкому спектрі сучасних технологій.

Інноваційна педагогічна технологія – це системний метод створення і застосування процесу викладання і засвоєння знань із урахуванням як технічних так і людських ресурсів, їхньої взаємодії, завданням якої є оптимізація освітніх форм навчання.

Освітній процес у закладах дошкільної освіти потребує від вихователя і музичного керівника вміння орієнтуватися у різноманітних педагогічних підходів до музичного розвитку дітей у широкому спектрі сучасних технологій. Використання сучасних технологій у музичному розвитку дошкільника вимагають нових підходів до музичного виховання.

Сучасні технології усе глибше входять у наше життя і можуть бути ефективно використані для підвищення якості навчання, розвитку та виховання дошкільників. Вони тісно зв'язані із усіма сторонами виховної й освітньої роботи закладу дошкільної освіти та рішенням його основних освітніх завдань.

Фахові поради науковців дошкільної освіти А.Богуш, Н.Ветлугіної, Н.Кононової, Н.Лисенко, Т.Науменко, К.Орфа, І.Романюк, А.Шевчук та ін. доводять, що «сьогодні, як ніколи, особливої актуальності набувають заходи зі створення нових ефективних методів реабілітації та профілактики, нетрадиційних підходів, що підвищують резервні можливості організму дитини [2].

Мислення і практика повсякденного життя, інформатизація сучасного суспільства доводить, що вихователі закладів дошкільної освіти, а також музичні керівники повинні стати для дітей тими знавцями новітніх технологій, які сприятимуть успішному розвитку задатків творчих та інтелектуальних здібностей дитини й допоможуть їй швидше пізнати світ музичного мистецтва.

Однією із технологій, що розширює можливості педагогів у сфері музичного виховання в закладах дошкільної освіти і розвитку дітей, є технологія мультимедіа, що дозволяє об'єднувати дані, анімацію і графічні зображення, звук й переводити їх з аналогової форми в цифрову та й навпаки.

Мультимедіа (від англ. multi – багато, та лат. media – засіб, носій) – це база даних, що вміщує як текстову так і образну інформацію від самих простої (таблиця) до більш образної (відео) інформації, до якої можна легко залучитися і комбінувати різні форми інформації на одному носієві. Характерною особливістю мультимедійних продуктів є наявність гіперпосилання, а саме особлива вказівка, за допомогою якої можна оформлювати тексти, графічні об'єкти та ін.

Інформація, як абстрактне судження має багато значень. Для вихователя і музичного керівника – це інтуїтивний рівень інформації, яку він знайшов і використовує в своїй діяльності.

Інформація – це «відомості про які-небудь події, чиюсь діяльність і т. ін.; повідомлення про щось» [1].

Мультимедіа – це ефективна технологія, що припускає одночасне використання різних форм подання інформації для дітей: аудіо-, відео-, інтерактивність, а також інтеграцію різних типів освітньої інформації, що допомагає вихователю і музичному керівнику успішно реалізовувати як музичну так і хореографічну й самостійну роботу дітей, розвивати їхні творчі задатки.

На сучасному етапі роль музичного керівника та вихователя має новий сенс – виховувати активну особистість, здатну до самостійної творчої роботи, формувати основи духовного та морального розвитку дітей як важливого компоненту гармонійного її розвитку через прилучення до музичної культури із використанням нових технологій.

На перше місце в сучасному суспільстві набирає роль оздоровчо-освітньої роботи із дітьми дошкільного віку, що містить у собі дихальну, артикуляційну, зорову, пальчикову гімнастики й самомасаж. Ця технологія сприяє зниженню розумового навантаження й зняттю психоемоційної напруженості, що сприяє охороні й зміцненню здоров'я дітей.

Звукотерапія допомагає дітям знайти гармонію із навколишнім середовищем. Все, що супроводжує людину щодня, а саме, пташині голоси, звуки природи (земля, вода, повітря, вогонь та ін.) хвилюють творчу уяву дітей, спонукуючи їх до звуконаслідування. Все це можна зробити за допомогою музичних та шумових інструментів.

Ритмодекламація сприяє розвитку в дітей музичних і комунікативних здібностей. У дошкільників збагачується словниковий запас, розвивається почуття ритму, музичний і тембровий слух.

Озвучені жести дозволяють пластикою тіла та рухами передавати сюжетні образи пісень (Карл Орф).

Однією із інноваційних технологій є квест, що виступає як пригодницька гра, в якій необхідно вирішувати завдання засобами загадок-ключів, тому що кожна загадка є ключем до наступного завдання. Дана технологія формує в дітей здатність до діалогу, а також прояву як лідерських так і виконавських функцій в колективній діяльності.

Дитина отримує мотивацію для одержання нових знань у пісенній і танцювальній діяльності.

Евритмія, як одна із особливостей вальдорфської педагогіки є ще однією із технологій, яка заснована на мовленні та музиці, що є одним зі засобів вираження музичного руху в просторі. Це вміння рухатися під музику. Обов'язковим є врахування вікових особливостей дітей, розвиток культури рухів, уміння тримати поставу, а також уміння слухати музику та імпровізувати під нею [9].

Застосування новітніх освітніх технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти, зокрема мнемотехніки, як однієї із найефективніших прийомів засвоєння інформації – є важливим для дітей напрямків накопичення музичних вражень, інтенсивного розвитку музичного сприймання, емоційної сфери та творчої уяви, мислення, розвитку музичної пам'яті.

Заслуговують на увагу мнемопрезентації, мнемоквадрати, мнемодоріжки, мнемоподорожі, мнемотаблиці та інші музичні дидактичні матеріали,

що забезпечують успішне запам'ятовування, збереження і відтворення запропонованої музичної інформації.

«Мнемоніка (грец. τα μνημονιχα – мистецтво запам'ятовування) (мнемотехніка) – сукупність спеціальних прийомів і способів, що полегшують запам'ятовування і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення штучних асоціацій. Заміна абстрактних об'єктів і фактів за допомогою понять та уявлень, які мають візуальне, аудіальне або кінестетичне представлення, об'єднання об'єктів з уже наявною інформацією в пам'яті різних типів для спрощення запам'ятовування» [3] .

Мнемоніка це – аналог піктограми, що спрощує запам'ятовування і збільшує обсяг пам'яті, завдяки асоціаціям і упорядкуванню інформації у вигляді комплексних візуальних образів. Дошкільники усвідомлено створюють асоціативні зв'язки між об'єктами, тому що мозок людини найкраще запам'ятовує візуальні образи.

Мнемотехніка допомагає дітям дошкільного віку розвивати музичну пам'ять, словниковий запас, прислухатися до вихователя і музичного керівника. Пісні-зв'язки на основі мнемотаблиць допомагають дітям швидко запам'ятовують послідовність сюжету. Коли діти бачать і працюють із нею їм значно простіше запам'ятовувати тексти, складати сюжети до слухання музики.

Ми цілком поділяємо думку О. Барташнікова, про те, що дитину потрібно:

- вчити вмінню сприймати мнемічне завдання, що значить усвідомлювати, запам'ятовувати й відтворювати;
- вчити різним мнемічним способам, найпростіший з яких – спосіб повторення, а більш складний – логічні способи запам'ятовування (групування, співвідношення, схематизація).
- вчити вмінню проводити самоперевірку результатів запам'ятовування, оцінювати та порівнювати результати виконаної діяльності [5].

Критеріями визначення рівнів розвитку музичної пам'яті у дітей дошкільного віку виступають:

- емоційна реакція на музичні твори;
- відчуття і відтворення ладової, ритмічної та звуковисотної, організації музичної діяльності;
- уміння впізнавати почуті або вивчені раніше мелодії, пісні, танцювальні рухи;
- створювати і передавати за допомогою слова, руху, малюнка, пластиліну та інших дидактичних матеріалів музичні образи.

Розвиток музичної пам'яті у дітей дошкільного віку характеризується високим, достатнім, середнім і низьким рівнями, які визначаються відповідно

до сформованості та систематичності прояву усіх вказаних вище критеріїв, які є основою розвитку музичних здібностей дошкільників.

О.Руденко доводить, що «розвиток музичних здібностей здійснюється шляхом вдосконалення перцептивно-репродуктивних співвідношень компонентів музичного слуху (ладового, звуковисотного, ритмічного, гармонійного, динамічного, тембрового слуху) та емоційного відгуку на музику шляхом використання музично-інтелектуальних процесів (музичної пам'яті, музичного мислення, музичної уяви) [6].

Таким чином, психолого-педагогічними особливостями розвитку музичної пам'яті в дітей дошкільного віку виступає емоційний відгук і пізнавальний інтерес до музичних занять; активна взаємодія дошкільників із однолітками та дорослими у процесі музичної, співочої та хореографічної діяльності засобами мнемотехніки.

Інноваційні технології повинні органічно вкраплятися у систему роботи вихователя та музичного керівника, не заміняючи безпосереднього міжособистісного спілкування з дітьми, а лише допомагаючи вирішувати поставлені педагогічні завдання.

Основними видами музичної діяльності дітей є сприймання музики, що більш ефективно досягається переглядами кліпів, мультфільмів, уривками із кінофільмів та ін.

У другій половині дня, у розвагах можна використовувати українські народні пісні, а також супроводжувати їх ігровою імпровізаційною діяльністю. Наприклад, «Два веселих гуси» (українська народна пісня) та гра «Гуси та вовк».

Невід'ємною частиною музичних занять виступають музичнодидактичні ігри, призначенням яких є формування у дошкільників музичних здібностей, звуковисотності, розвитку відчуття ритму, тембрового та динамічного слуху. Музично-дидактичні ігри збагачують дітей дошкільного віку новими враженнями, розвивають самостійність, ініціативу, здатність до сприймання музичних творів, розрізненню основних властивостей звуку та ін. Педагогічна цінність музичнодидактичних ігор у тім, що вони відкривають перед дитиною шлях застосування отриманих знань і навичок у життєвій практиці.

Ігри повинні бути прості й доступні, цікаві й привабливі. Тільки в цьому випадку вони стають своєрідним збудником для дитини, вона спроможна співати, слухати музику, грати на дитячих музичних та шумових інструментах, танцювати.

Використання ігрових прийомів і методів у нестандартних і проблемних ситуаціях, вимагає від вихователя і музичного керівника гнучкого та оригінального мислення.

Застосування сучасних освітніх технологій в закладах дошкільної освіти на музичних заняттях вирішують завдання загального розвитку дітей засобами

музичного мистецтва, збагачують духовний світ дитини, розвивають його емоційну сферу, формують у них елементарне поняття про види мистецтва, національні традиції і свята. Застосування цих технологій відповідають освітньому процесу закладів дошкільної освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, використання інноваційних технологій на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти позитивно впливає на формування особистості, відкриває нові можливості для розвитку музичних здібностей дітей.

У ході дослідження встановлено, що використання інноваційних технологій у музичному вихованні дітей дошкільного віку значно підвищує ефективність освітнього процесу, сприяє формуванню музичних, творчих та емоційно-комунікативних здібностей, активізує інтерес дітей до музичної діяльності. Інтеграція традиційних і сучасних методів роботи забезпечує більш гнучкий і варіативний підхід до організації музичних занять у закладах дошкільної освіти. Педагогічні умови ефективного впровадження інновацій включають методичну підготовку музичних керівників, наявність технічних засобів, добір відповідного змісту та дотримання принципів гуманістичного підходу.

Подальші наукові розвідки можуть бути спрямовані на розробку моделей інтегрованих музичних занять із використанням інноваційних технологій, вивчення їх впливу на розвиток креативного мислення дошкільників, а також на створення цифрових дидактичних засобів, адаптованих до музичної освіти в умовах інклюзивного навчання.

Література:

1. Бєлікова О.А. Підготовка вихователів до розвитку особистості дошкільника засобами музичного мистецтва. Педагогіка вищої та середньої школи. Кривий Ріг, 2013. Вип. 37. С. 255–261.

2. Газіна І.О. Музична компетентність вихователя та її роль в умовах діяльності дошкільного навчального закладу. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2011. Вип. 7. С. 299–302.

3. Желан А.В. Етапи розвитку музичної компетентності майбутніх вихователів ДНЗ. Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. 2016. Вип. 73 (2). С. 75–79.

4. Каспрук І.М. Музична компетентність як обов`язковий елемент фаховості майбутнього педагога-вихователя. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців у контексті сучасних реформ: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів: Растр-7, 2018. С.46–48.

5. Кизим Н. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у музичному вихованні дітей. *Дошкільна освіта*. 2023. №4. С. 45–48.

6. Підлипняк І. Ю. Підготовка майбутніх вихователів до музичного виховання дітей дошкільного віку в умовах сучасної вищої освіти. Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2021. т. 1. №. 4. с. 152-157. https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.1.22

7. Підлипняк І. Ю. Використання музикотерапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти. Вісник науки та освіти. 2023. №7 (13). С. 695–710.

8. Романюк І. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 280 с.

9. Чебикіна В. В. Інноваційні підходи до музичного виховання дошкільників. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2022. №2. С. 65–70.

10. Burnard P. How children ascribe meaning to improvisation and composition: Rethinking pedagogy in music education. Music Education Research, no. 2, 2000. p. 7–23. https://doi.org/10.1080/14613800050004404

References:

1. Bielikova, O.A. (2013). Pidhotovka vykhovateliv do rozvytku osobystosti doshkilnyka zasobamy muzychnoho mystetstva [Preparing educators for the development of the preschooler's personality by means of musical art]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly*, vol. 37, pp. 255–261.

2. Hazina, I.O. (2011). Muzychna kompetentnist vykhovatelia ta yii rol v umovakh diialnosti doshkilnoho navchalnoho zakladu [Musical competence of an educator and its role in the conditions of preschool educational institution activity]. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka – Pedagogical education: theory and practice, vol. 7, pp. 299–302.

3. Zhelan, A.V. (2016). Etapy rozvytku muzychnoi kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv DNZ [Stages of development of musical competence of future educators of secondary schools]. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky*. vol. 73 (2), pp. 75–79.

4. Kaspruk, I.M. (2018). Muzychna kompetentnist yak obov`iazkovyi element fakhovosti maibutnoho pedahoha-vykhovatelia [Musical competence as an obligatory element of professionalism of the future teacher-educator]. *Proceedings of the Psykholoho-pedahohichna pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv u konteksti suchasnykh reform* (Ukrainian, Lviv, 2018), Lviv: Rastr-7, pp. 46–48.

5. Kyzym, N. V. (2023). Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u muzychnomu vykhovanni ditei [The use of information and communication technologies in the musical education of children]. *Doshkilna osvita – Preschool education*, 4, 45–48 [in Ukrainian].

6. Pidlypniak, I.Yu. (2021). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do muzychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku v umovakh suchasnoi vyshchoi osvity [Preparing Future Educators for Music Education of Preschool Children in the Context of Modern Higher Education]. *Academic studies. Series "Pedagogy",* 1(4). pp. 152-157 [in Ukrainian].

7. Pidlypniak, I.Yu. (2023). Vykorystannia muzykoterapii v umovakh osvitnoho protsesu zakladiv doshkilnoi osvity [The use of music therapy in the educational process of preschool education institutions]. *Visnyk nauky ta osvity – Bulletin of Science and Education,* 7 (13), 695–710. [in Ukrainian].

8. Romaniuk I. (2014). Muzychne vykhovannia. Orhanizatsiia roboty u doshkilnomu navchalnomu zakladi [Music education. Organization of work in a preschool educational institution]. Ternopil: Mandrivets [in Ukrainian].

9. Chebykina, V. V. (2022). Innovatsiini pidkhody do muzychnoho vykhovannia doshkilnykiv [Innovative approaches to musical education of preschool children]. Pedahohichnyi protses: teoriia i praktyka – Pedagogical process: theory and practice, 2, 65–70 [in Ukrainian].

10. Burnard, P. (2000). How children ascribe meaning to improvisation and composition: Rethinking pedagogy in music education. *Music Education Research*, no.2, pp. 7–23. https://doi.org/10.1080/14613800050004404